

BÓB JÁNOS: SZÍMŐ – JEDLIK ÁNYOS (1800–1895) SZÜLŐFALUJA

**Digitalizálták a Magyar Tudománytörténeti Intézet munkatársai,
Király Árpád vezetésével.**

Ajánlom ezt az írást mindazoknak, akik úgy érzik, ismerik Szímőt, tudnak Szímőről, mint Jedlik Ányos szülőfalujáról és jó szívvel ajánlom azoknak is, akik mit sem tudnak falunkról, akiknek Szímő csak egy helységnév Jedlik neve mellett. Bizonyos vagyok benne, hogy mindenkinek tudok újat mondani közös dolgainkról, eredményeinkről – arról, hogy milyen itt élni, milyen hazajönni búval-bajjal, örömmel, másságunkkal és ennek vállalásával.

Szímő község a Kárpát-medence Kisalföld tájegységének ÉK-i részén, a Vág folyó bal partján, Komáromtól északra 32 km-re fekszik. Mai szlovák neve Zemné, közigazgatásilag a nyitrai kerülethez és az érsekújvári járáshoz tartozik. Az első írás községünkéről 1113-ból származik, itt még a község Gúg néven van említve, jelenlegi földrajzi helyétől 8 km-re keletre terült el. A török hadjáratok idején a lakosság a biztonságosnak vélt ingoványos Vág mentére menekült a portyázó török csapatok elől. Itt megalakították a mai földrajzi helyén a községet, melynek neve Zimev, Szimó, Símő, Szémő, majd a mai Szímő alakra változott. A 19. században új töltésrendszer építésével szabályozták a Vág folyását, így a községünk jó termőföldekkel gazdagodott. A lakosság már ez idő tájt is nagyrészt földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozott. A 20. században a történelem vihara nagyon sok megpróbáltatást hozott községünk lakóira – a világháborúk borzalmi, az anyaországtól való erőszakos elcsatolás, kitelepítések, deportálások, az önkényuralom és diktatúra nehéz évei –, ennek ellenére a falu nagy változásokon ment keresztül és dinamikusan fejlődött. Ma már egy viszonylag fejlett infrastruktúrával rendelkező községben élhetünk.

Szímő község jelenleg 2280 lakost számlál és békében, egymás iránti tiszteletben él itt három nemzetiség. A lakosság több mint 80%-a vallja magát magyarnak. Magyar tannyelvű óvoda és kilencosztályos általános iskola működik.¹ A helyi római katolikus templomban, ahol Jedlik Ányost is keresztelték, az istentiszteletek magyar nyelven folynak. Községünkben több társadalmi szervezet, kultúrsoport és polgári társulás tevékenykedik, melyeknek közös jellemzője, hogy tudatosították azt, hogy Jedlik Ányos egy csodálatos példakép előttünk, a maga korát megelőző európaiságával és hatalmas tudást birtokló szerénységével. A mai Szímő polgárai méltón ápolják és gyarapítják Jedlik hagyatékát, hiszen európai település szeretnénk lenni, európai polgárokkal, akiknek ismereteik vannak lakóhelyük történelméről, akik tisztelik a régi idők eseményeit és értékeit, akik igénylik maguk körül a változást, a hagyományok megőrzését és tudják, hogy a közösség értéke annyi, amennyi a hatása az őt körülvevő világra. Ennek bizonyítéka a következő kronológiai összefoglaló a szímői Jedlik-megemlékezésekről.

1953

---

¹ 2000 decemberében vette fel Szímőn a magyar tannyelvű általános iskola Jedlik Ányos nevét

Az iskola pionírscapata felveszi a Jedlik Ányos nevet.

1962

Nagy András, Jóba Alajos gimnazisták Jedlik- emlékek után kutatnak Szímón. Keresik a szülőház helyét, felkeresik a Jedlik-rokonokat, adatokat gyűjtenek Magyarországon. Nagy András megismerkedik Horváth Árpád technikatörténésszel, akinek a segítségével eljut a pannonhalmi levéltárba és a bencés rend győri gimnáziumába, ahol Jedlik-kéziratokat gyűjt. Hozzájut Jedlik 'Természettan'-ához és a Ferenczi Viktor által írt életrajzi kötethez. 'A megkésett világhír' című életrajzi regényhez ő is adatokat szolgáltat Horváth Árpádnak. Közben maga is publikál, főleg hazai lapok hasábjain, amivel kihívja maga ellen az akkori vezetés haragját, főleg amikor azt követeli, hogy Jedliknek szülőfalujában emléktábla jár.

Ebben az évben Nagy András vezetésével, Jóba Alajos és Nagy Magdolna segítségével kerül sor az első Jedlik-ünnepség megrendezésére az akkori dalárda helyiségében, amely színültig telik érdeklődő közönséggel. Itt hangzik el először Jóba Alajos verse Jedlik Ányosról Nagy Magdolna előadásában.

1966

A Csemadok (elnöke Oláh János) egy egész autóbussz résztvevővel indul el Jedlik nyomán Pannonhalmára, a győri temetőbe és Budapestre a Közlekedési Múzeumba, ahol először tekinthetik meg a feltaláló forgonyát és villamos kocsiját.

1968

Megalakul a Magyar Ifjúsági Szervezet és elnöke Schmidt László, az akkori pionírvezető lesz. Legfőbb feladatának tartja, hogy a tanulókkal és az ifjúsággal megismertesse Jedliket.

1971

A pionírscapat és az akkori ifjúsági szervezet a SZISZ (elnöke Nagy Éva) emlékfüzetet nyomtat ki amelyben Jedlik és Czuczor rövid életrajza és fényképe áll. Nagy András összegyűjtött anyagából ekkor nyílik először kiállítás az iskolában.

A Csemadok (elnöke Bukor József) közbenjárásával Nagy Andrásnak (akkor mint a 'Heti Hírlap – Újvári Újság' főszerkesztőjének) sikerül elérnie, hogy a község vezetői hozzájáruljanak egy emléktábla elhelyezéséhez az iskolaépület falán. Nagyszabású ünnepség keretében avatják fel az emléktáblát, amelynél Dr. Szabadvány Ferenc, a magyar Országos Műszaki Múzeum főigazgatója mond ünnepi beszédet. A pionírok fanfárokkal és díszörséggel köszöntik az emléktábla előtt felsorakozott szimőieket. Az eseményről a járási újságon kívül az 'Új Szó' is tudósít, ahová Nagy András írogat. A hetvenes években rajta kívül Szlovákiában senki sem publikál Jedlikről.

1975

Ekkor láthatja először a falu lakossága azt a Jedlikről készült filmet, amelyet a budapesti magyar Országos Műszaki Múzeum mutat be és megajándékozza az iskolát Jedlik fiatalkori arcképével. Dr. Szabadváry Ferenc meghívja a Csemadok-tagokat Budapestre a Méréstörténeti Konferenciára, ahol Jedlikről is megemlékeznek. Bukor József és Borka Gizella a konferencia résztvevői.

A pionírcsapat évente rendszeresen megemlékezik névadójáról, koszorúzás, beszélgetés, kiállítás vagy ünnepi csapatgyűlés formájában az akkori pionírvezető, Kantár Éva szervezésében.

1980

A Csemadok (elnök Péntes István) emlékünnepséget tart, amelyen Priskin Magdolna ünnepi beszédet mond. Az emléktáblánál Őszi Irma, a járási titkár helyezi el a koszorút. Rövid kultúrműsor után a Jedlik és Czuczor rokonok találkozója zajlik.

1985

A Csemadok nagyszabású ünnepséget szervez, melyen ünnepi beszédet Péntes István mond. Az ünnepség folytatása a Jedlik életéről szóló vetélkedő, melynek kérdéseit Kantár Éva állítja össze és ő vezeti a vetélkedőt is. A vetélkedőbe tizenötven kapcsolódnak be, főleg fiatalok.

Ebben az évben a Csemadok mellett alakul meg a Jedlik Ányos Honismereti Kör, sajnos rövid életű. Tevékenységéhez néhány tudományos előadás fűződik.

1988

Ettől az évtől a Csemadok a mai napig évente egyszer koszorúzást tart Jedlik tiszteletére.

1990

A Csemadok és az akkor megalakult Jedlik Emlékbizottság, tagjai – Nagy András, Csontos Gizella, Csémy Éva és Kantár Éva – nagyszabású emlékünnepséggel emlékeznek Jedlik születésének 190. évfordulójáról. A kultúrházban kiállítás nyílik a meglévő gyűjtemény anyagából, melyet Vörös Péter nyit meg. A nap vetélkedővel folytatódik Varga Éva vezetésével, melyen főleg tanulók vesznek részt.

1993

A Lipcsey György szobrászművész által alkotott mellszobor felavatása közös összefogással valósul meg. A Jedlik Emlékbizottság újabb tagokkal gyarapszik: Morvai Istvánnal és Durica Tiborral. Morvai Istvánt, valamint az ünnepi beszédet mondó Csáky Pált az akkor megalakult budapesti Jedlik Ányos Társaság tiszteletbeli tagjává választják. A helyi cserkészcsapat díszőrséget áll az emléktáblánál. A templomban ünnepi szentmisét tartanak és a szoboravatással egy időben a két világháború elesett hőseinek emlékművét is ekkor avatták fel.

Ekkor jelenik meg Szapu Magda Szímőről írt monográfiája 'Életmódvizsgálatok a Vág völgyében' címmel. A Nyugdíjas Klubban az elmúlt két évszázad magyar feltalálói bemutató vándorkiállítás nyílik, a megnyitót Dr. Szabadváry Ferenc mondja. Az ünneplő sereg között jelen vannak a budapesti Jedlik Ányos Gimnázium képviselői, a Győri bencés Gimnázium tanárai, a Jedlik-rokonok Kassától Bécsig, a Rákóczi Szövetség, a budapesti JÁT képviselői, a Pozsonyi Magyar Intézet és Tab város képviselői, a hazai parlamenti képviselők, a Concordia kórus és Dráfy Mátyás színművész.

1994

A helyi Csemadok a március 15-ét először ünnepli a Jedlik-szobor előtt. Még ez év nyarán a kárpátaljai magyarok és a szőnyiek is koszorút helyeznek el a szobornál.

1995

Jedlik halálának 100. évfordulója alkalmából sikerül berendezni az emlékszobát, amely a plébánia épületében kap helyet. Nagy András hosszú rábeszélés után, némi pénz ellenében az összegyűjtött anyagot átadja az emlékbizottság tagjainak. A szoba rendbe hozása Morvai István aktív közreműködésével valósul meg. Az anyagot Csémy Éva, Csontos Gizella és Kantár Éva rendezi leltárba és Ďurica Tibor segítségével állítja ki.

Másnap, december 9-én a Szlovákiai Magyar Tudományos Társaság szakmai konferenciát tart Lacza Tihamér és Ozogány Ernő szervezésében. Morovics Tibor, a Szlovák Tudományos Akadémia Természettudományi Intézetének dolgozója és Fűri Béla, műegyetemi tanár tart előadást. Beszédet mond Nagy András is. A Községi Hivatal Jedlik-emlékplakettet adományoz Nagy Andrásnak, Csémy Évának, Csontos Gizellának, Kantár Évának, valamint Morvai István polgármesternek. A rendezvény vendége Király Árpád, a JÁT főtitkára és néhány tagja, valamint Csáky Pál és Duka Zólyomi Árpád, parlamenti képviselők. A Magyar Nagykövetséget Mészáros L. képviseli.

1998

Március 15-én a Szent György Lovagrend tagjai állnak díszőrséget Jedlik mellszobránál a Magyar Szabadságharc 150. évfordulója tiszteletére, a Csemadok és a Cserkészcsapat által rendezett ünnepségen és koszorúzáson.

Augusztusban 'Szímő – Jedlik Ányos-emlékszoba' címmel honismereti kis kézikönyv jelenik meg Priskin Magdolna feldolgozásában, amelyet szlovák nyelvre is lefordítanak.

1999

Szeptemberben a helyi iskolában Kantár Éva vezetésével megalakul a Jedlik Ányos Honismereti Szakkör, melynek husz tagja van. A tanulók heti egy alkalommal találkoznak és ismerkednek Jedlik életével.

Szeptember 28-án megalakul a Szímői Jedlik Ányos Társaság, amely a Jedlik Ányos Emlékbizottság utódszervezete. Elnökének Bób Jánost, alelnöknek Kantár Évát, az elnökség további tagjainak az alakuló közgyűlés Bób Máriát, Kantár Csabát, Bartalos Krisztinát és

Hlavatý Zsuzsannát választja. Az alapító tagok közt van még: Forró László, Csémy Éva, Csontos Gizella, Ďurica Tibor, Morvai István, Pénzes István és Priskin Magdolna.

A 'Csillagvári jegenyék' című kötetben megjelenik Priskin Magdolna verse Jedlik Anyosról, 'Szobor a templomkertben' címmel.

2000

Január 11-én a Szímői Jedlik Anyos Társaság és a Községi Hivatal Jedlik Anyos születésének 200. évfordulóján megemlékező ünnepséget szervez, melynek keretében sor kerül a Szlovák Posta által e napon megjelenő Jedlik-bélyeg ünnepélyes forgalomba hozatalára és egyszeri ünnepi bélyegzővel való ellátására. Ünnepi beszédet mond Bób János, a SZJÁT elnöke, majd a Szlovák Közlekedési és Távközlési Minisztérium főosztályvezetője bemutatta a bélyeg készítőit, Karol Felix és František Hornák alkotóművészeket. Az ünnepség a Jedlik-szobor megkoszorúzásával ér véget.

Márciusban a SZJÁT és a helyi önkormányzat Jedlik Anyos-díjat alapít szlovákiai magyar tudósok munkásságának jutalmazására. A díj odaítélésének elbírálására öttagú kuratórium alakul, melynek tagjai a Szlovákiai Magyar Tudományos Társaság, a Professzorok Klubja, a Mercurius Társaság, a Fórum Intézet és a Szímői Önkormányzat egy-egy képviselője.

Május 5–6-án a SZJÁT és a Községi Hivatal kétnapos ünnepséggel emlékezik meg Jedlik Anyos születésének 200. évfordulójáról. Május 5-én felvidéki és magyarországi középiskolák és általános iskolák részvételével vetélkedő zajlik a feltaláló életéről és munkásságáról. A zsűrit – amely a rendezvényt színvonalasabbá teszi – Mayer Farkas, Szalóky Albert és Kovács László alkotja. A vetélkedőt a Pápai Gyuláné tanárnő által felkészített Fertődi Általános Iskola csapata nyeri.

A május 6-i ünnepség a helyi római katolikus templomban kezdődik, ahol dr. Várszegi Asztrik OSB pannonhalmi püspök-főapát emlékmisét celebrál Ďurčo Zoltán érsekújvári esperes-plébános és Mayer Farkas OSB segédletével. A szentmisét követően Jedlik Anyos mellszobrának megkoszorúzására kerül sor, ahol Csáky Pál miniszterelnök-helyettes mond ünnepi beszédet, majd dr. Boros Miklós a Magyar Köztársaság pozsonyi nagykövete tolmácsolja Németh Zsolt külügyi államtitkár köszöntését. Ezt követően az átköltöztetett Jedlik Anyos Emlékszoba megnyitására kerül sor. A megnyitó beszédet Kantár Éva, SZJÁT alelnöke mondja el. Az épületet, amely a felújított emlékszobának otthont ad, a múlt század végén Károlyi gróf építtette. Kiállításunk két Jedlik-találmánnyal gazdagodik: Király Árpád főtitkár átadja a Jedlik-forgonyt, a JÁT ajándékát, Kovács Balázs igazgató pedig a Paksi Atomerőmű Rt. ajándékát, a Jedlik-dinamó másolatát. Délután tudományos konferenciával folytatódik az ünnepség, melyet Bób János polgármester, a SZJÁT elnöke nyit meg. Az előadók Schmidt János, a JÁT elnöke, Király Árpád, a JÁT főtitkára, Halzl József, a Rákóczi Szövetség elnöke, Morovics Miroslav Tibor, a Szlovák Tudományos Akadémia főosztályvezetője voltak. Az ünnepség legemlékezetesebb eseménye a Jedlik Anyos-díj átadása. A SZJÁT és az önkormányzat által alapított díjat ebben az évben a természettudományok terén elért eredményeiért Bauer Győző professzor adja át Agócs Zoltán építészmérnök-professzornak, aki egyebek közt a Párkányt és Esztergomot összekötő híd tervezője is. A társadalomtudomány díját Vadkerty Katalin veszi át Tóth Károlytól, a Fórum Intézet igazgatójától. A díjazott író-történész, akinek a közelmúltban több publikációja jelent meg a szlovákiai magyarság sorsáról, életéről.

Emlékünnepségünk fontosságát bizonyítja több magyarországi és hazai intézmény vezetőjének, minisztereinek, parlamenti képviselőinek jelenléte. Ami szintén örvendetes az ünnepség megvalósító számára, hogy a szervezésben és az anyagi feltételek megteremtésében

nem maradtunk egyedül, nagyon sok támogatónk volt, amit ezúton is tisztelettel megköszönünk.

Mindezek után elmondhatjuk: igen, Szímón van Jedlik-kultusz, óvjuk és ápoljuk Jedlik Ányos ránk hagyott üzenetét, Eötvössel együtt valljuk:

„Emlékekből él az ember
s múltból él az emlékezet,
kinek nincs múltja,
nem lehet jelene s jövője sem.”

Nekünk van múltunk, hiszen egy szellemi óriás nőtt ki nemzetünkéből, van jelenünk, mert nem hagyjuk kialudni a fényt, amit nagyságával meggyújtott az elmékben és van jövőnk, mert ismerjük Jedlik üzenetét: „Az igazak örökké élnek...”.

Jedlik Ányos csodálatos példakép, igaz és örökké él, az utókor nem felejt.